

ยินดีต้อนรับนิสิตใหม่

2563

SCISO SOCIETIES

ปีที่2 ฉบับที่3 กรกฎาคม 2563

Editor's LETTER

เรามาสู่จุลสาร SCISO Societies ฉบับที่สามในปีนี้อแล้วนะคะ ในประเทศไทยช่วงนี้ก็ยังต้องเฝ้าระวังโรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-2019) กันอย่างเข้มแข็ง สวมหน้ากาก ล้างมือบ่อยๆ และเว้นระยะห่างทางสังคมเพื่อสุขภาพของเรา และเพื่อสังคมรอบๆตัวเราจะ

ในฉบับนี้ทางกองบรรณาธิการยังคงนำเสนอความรู้หลากหลาย มีทั้งเรื่องราวที่เกี่ยวกับสถานการณ์ในประเทศของเรา และความรู้อื่นๆที่น่าสนใจที่อาจเป็นประโยชน์แก่ท่านเช่นเดิมค่ะ

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้อ่านทุกท่านที่ติดตามจุลสาร SCISO Societies ของคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์มาตลอด หากมีคำติชมหรือข้อเสนอแนะใด ๆ สามารถแจ้งเข้ามายังกองบรรณาธิการได้โดยผ่านช่องทางต่างๆของคณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทางกองบรรณาธิการยินดีที่จะแก้ไขและปรับปรุงจุลสารนี้ให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้นต่อไป

พบกันใหม่ฉบับหน้า สวัสดีค่ะ

กองบรรณาธิการ

CONTENTS

SCISO-ENVI

โควิด-19 กับมุมมองด้านสิ่งแวดล้อม

ผศ.ดร.ลิขิต น้อยจ่ายสิน

SCI PUB

“เลเซอร์” แสงแห่งอนาคต

อ.อรรถพล ศรีประดิษฐ์

IT HAPPY LIFE

การเรียนการสอนกับรูปแบบการใช้ชีวิตใหม่ด้วยไอที

ว่าที่ร้อยตรี ดร.กิตติศักดิ์ อ่อนเอื้อน

HR CORNER

“Coaching” กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่จำเป็นสำหรับหัวหน้างาน

ผศ.ดร.อักรกิตต์ พัฒนสัมพันธ์

BORDER TRADE & LOGIS TRICK

Food Delivery

อ.ญาณิน พัดโสภา

รัฐประศาสนศาสตร์ : การบริหารเพื่อความรับผิดชอบต่อสังคม

Public Administration for Social Responsibility

ภาคีเครือข่ายกับโครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19)

ดร.นงนุช ศรีสุข

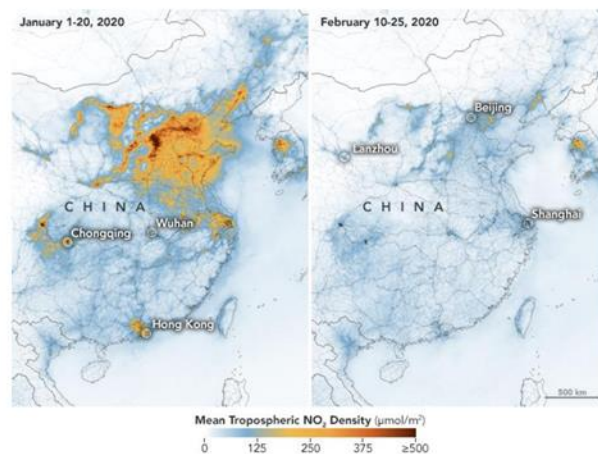
โควิด-19 กับมุมมองด้านสิ่งแวดล้อม

ผศ.ดร. ลิขิต น้อยจ่ายสิน

โควิด-19 เกิดจากสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กแต่ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์บนโลกขนาดใหญ่ เป็นที่ทราบกันดีว่าในช่วงปลายปี 2562 เป็นต้นมาโลกของเราประสบกับการอุบัติใหม่ของโรคระบาดส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนบนโลก จนถึงปัจจุบันยังไม่สามารถควบคุมโรคได้ในหลายประเทศ โดยเฉพาะในทวีปยุโรปและอเมริกาตัวเลขการติดเชื้อและผู้เสียชีวิตยังพุ่งสูงอยู่ [1] ในมุมมองด้านสิ่งแวดล้อมนั้น โควิด-19 ส่งผลกระทบพอสมควรได้ดังนี้

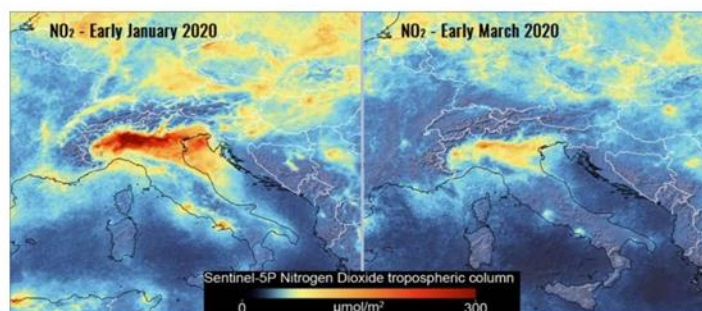
การลดลงของมลพิษทางอากาศ

จากการติดตามมลพิษทางอากาศ เช่น ไนโตรเจนไดออกไซด์ คาร์บอนไดออกไซด์ พบว่าหลายเมืองใหญ่ ๆ ในโลกปริมาณก๊าซเหล่านี้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ [2] เช่นที่สาธารณรัฐประชาชนจีน เมืองมิลานประเทศอิตาลี (ภาพที่ 1 และภาพที่ 2)

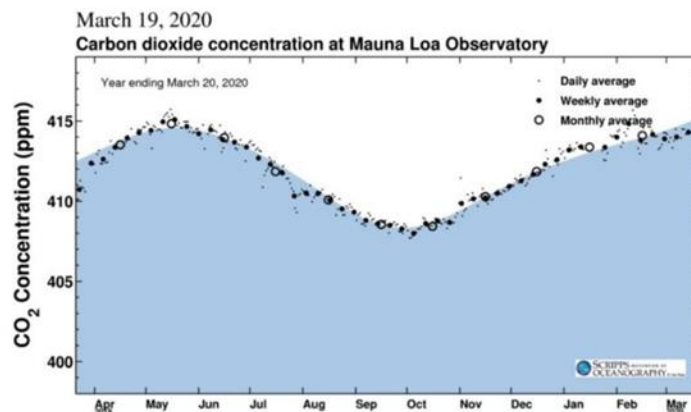

ภาพที่ 1 ปริมาณก๊าซ NO₂ ในประเทศจีน [3]

จากข้อมูลขององค์การนาซ่า ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ในภาคตะวันออกและภาคกลางของจีน ลดลงถึง 10-30% จากระดับปกติ

ภาพที่ 2 การปลดปล่อยแก๊สไนโตรเจนไดออกไซด์ของอิตาลีในปี ค.ศ. 2020 [4]

ภาพที่ 3 กราฟแสดงความเข้มข้นของแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศ [5]

(ขอบบนของแถบสีฟ้า คือ ความเข้มข้นตามแนวโน้มที่คาดไว้ตามปกติ จุดเล็ก คือ ค่าเฉลี่ยรายวัน จุดใหญ่คือค่าเฉลี่ยรายสัปดาห์ และวงกลมคือค่าเฉลี่ยรายเดือน)

จากภาพที่ 3 จะเห็นได้ว่าความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มช้ากว่าปกติซึ่งสอดคล้องกับช่วงเวลาที่ โควิด-19 ระบาดหนัก และมีการปิดเมืองหลายเมือง โรงงานจำนวนมากหยุดการผลิต และปริมาณการเดินทางด้วยพาหนะต่างๆ ลดลงโดยรวม ทั้งนี้แม้ว่าการวิทยาศาสตร์จะไม่ได้ฟันธงว่า โควิด-19 เป็นสาเหตุของการที่ความเข้มข้นของแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้นด้วยอัตราที่ช้ากว่าปกติ

การฟื้นตัวของธรรมชาติ

ธรรมชาติในหลายพื้นที่โดยเฉพาะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งในต่างประเทศและเมืองไทยต่างฟื้นตัวอย่างเต็มที่

ภาพที่ 4 เต่าทะเล Olive Ridley ขึ้นมาวางไข่ [6]

จากภาพที่ 4 หาด Gahirmatha และหาด Rushikulya ในรัฐ Odisha ของประเทศอินเดีย เกิดปรากฏการณ์ที่น่าอัศจรรย์ เมื่อเต่าทะเล Olive Ridley สัตว์ใกล้สูญพันธุ์ นับแสนตัวขึ้นวางไข่ หลังจากบริเวณหาดทั้งสองแห่งประกาศปิดไม่ให้นักท่องเที่ยวเข้าไปในบริเวณดังกล่าว ซึ่งตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาเต่าทะเลไม่กล้าขึ้นวางไข่เพราะมีเรือนำเที่ยวและนักท่องเที่ยวเข้าออกในบริเวณดังกล่าวค่อนข้างหนาแน่น จนรบกวนความสงบของบรรดาเต่าทะเล กรมป่าไม้ของอินเดียให้รายละเอียดถึงปรากฏการณ์ดังกล่าวอีกว่า เต่าอย่างน้อย 475,000 ตัวขึ้นวางไข่ ซึ่งคาดว่าจะมีจำนวนไม่มากกว่า 60 ล้านฟอง

การเพิ่มขึ้นของขยะพลาสติก

จากข้อมูลที่ได้จากผู้เก็บขยะของกรุงเทพมหานคร พบว่าแนวโน้มปริมาณขยะในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ปริมาณขยะในภาพรวมมีปริมาณน้อยลงกว่าช่วงปกติ แต่ขยะพลาสติกมีปริมาณเพิ่มขึ้น อาทิ กล่องพลาสติกใส่อาหารสำเร็จรูปหรืออาหารแบบเดลิเวอรี่ รวมทั้งซองส้อมพลาสติก แก้วพลาสติก และหลอดดูดที่ใช้เครื่องดื่ม เนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่ จำเป็นต้องทำงานอยู่บ้าน (Work from Home) ส่งผลให้ต้องใช้บริการสั่งของออนไลน์ และฟู้ดเดลิเวอรี่ที่เพิ่มมาหลายเท่าขึ้น อาทิ LINE MAN, GRAP FOOD, GET FOOD, FOOD PANDA นอกจากนี้ พบว่า ปริมาณขยะเศษอาหารถูกทิ้งปะปนมากับขยะทั่วไปมีปริมาณเพิ่มขึ้น เนื่องจากครัวเรือนและผู้จัดเก็บไม่มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปกำจัดเนื่องจากกลัวการติดเชื้อไวรัส [7]

จากข้อมูลที่น่าเสนอเบื้องต้นถึงผลกระทบของโควิด-19 มีทั้งในแง่บวกคือลดปริมาณมลพิษทางอากาศ ทั้งก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์และก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งในภาวะปกติทั่วโลกมีการรณรงค์เพื่อลดก๊าซดังกล่าวแต่ต้องยอมรับว่าไม่ได้ผลเท่าที่ควร ต่อเมื่อเกิดการระบาดของโควิด-19 ทำให้จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ชีวิตความเป็นอยู่ การผลิต การทำงานซึ่งส่งผลทำให้มลพิษทางอากาศลดลง นอกจากนี้ธรรมชาติต่าง ๆ ค่อยๆฟื้นตัวจากการที่มนุษย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แต่ขณะเดียวกันผลกระทบทางด้านลบก็คือการเพิ่มขึ้นของขยะครัวเรือนเนื่องจากผู้คนต้องอยู่บ้านมากขึ้น อย่างไรก็ตามหากมองในแง่ของการปรับตัวของมนุษย์นั้นจำเป็นต้องปรับการดำเนินชีวิตเสียใหม่ หากต้องการรักษาสภาพแวดล้อมไม่ให้เสื่อมสภาพลงไปอย่างที่เป็นอยู่ หรืออาจต้องปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจไปเป็นแบบที่ให้คุณค่ากับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมมากกว่าระบบเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรเพื่อตอบสนองผลกำไรของธุรกิจเป็นหลัก

เอกสารอ้างอิง

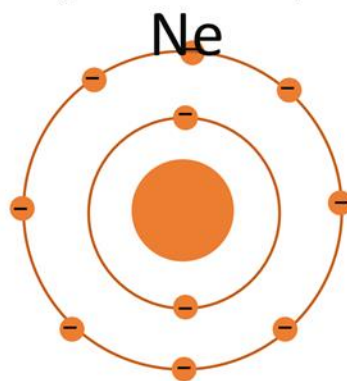
- [1] World Health Organization. (2020). COVID-19. สืบค้น 25 เมษายน 2563 จาก [https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/who-china-joint-mission-on-coronavirus-disease-2019-\(covid-19\)](https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/who-china-joint-mission-on-coronavirus-disease-2019-(covid-19))
- [2] บัญชา ธนบุญสมบัติ. (2020). ผลกระทบที่คาดไม่ถึงจากโควิด-19 ต่อคุณภาพอากาศและเรื่องโลกร้อน. สารคดี. เข้าถึงจาก <https://www.sarakadee.com/2020/03/29/covid-19-and-environment/>
- [3] Earth Observation. (2020). Airborne Nitrogen Dioxide Plummets Over China. สืบค้น 25 เมษายน 2563 จาก <https://earthobservatory.nasa.gov/images/146362-airborn-nitrogen-dioxide-plummets-over-china>
- [4] Andrej, F. (2020). Severe Weather Europe. สืบค้น 25 เมษายน 2563 จาก <http://www.severe-weather.eu/recent-events/covid19-significant-drop-nitrogen-dioxide-Italy-mk/>

เมื่อกล่าวถึง “เลเซอร์” หลายคนคงนึกถึงลำแสงสีต่างๆ ซึ่งจะปรากฏในการ์ตูนหรือละครแนววิทยาศาสตร์ โดยส่วนใหญ่มักใช้เป็นอาวุธไม่ว่าจะดาบเลเซอร์ หรือปืนเลเซอร์ แต่ในชีวิตจริงเลเซอร์มีบทบาทและความสำคัญมากกว่าที่เราคิด เรานำเลเซอร์ไปใช้ประโยชน์ในหลายๆ ด้านเช่น ด้านการแพทย์ การทหาร การบิน ความงาม ความบันเทิง รวมถึงในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ มากมาย

แล้วเลเซอร์คืออะไร ?

เลเซอร์ หรือ Laser เป็นตัวอักษรที่ย่อมาจากคำว่า Light Amplification by Stimulated Emission of Radiation โดยมีความหมายว่า การเพิ่มปริมาณของแสงด้วยการกระตุ้นให้เกิดการแผ่รังสี

การเกิดเลเซอร์ เกิดขึ้นจากสองกระบวนการหลัก คือ การเปล่งแสงที่เกิดจากการกระตุ้น (Stimulated Emission) จากนั้นก็ขยายปริมาณของแสง (Light Amplification) จนเกิดเป็นแสงเลเซอร์ คำถามต่อมาคือเราจะกระตุ้นมันอย่างไร นักวิทยาศาสตร์ได้เสนอแบบจำลองอะตอมในการอธิบาย มาถึงตรงนี้หลายๆ คนอาจจะพอนึกออกว่าแบบจำลองอะตอมเป็นอย่างไรสำหรับใครที่ยังนึกไม่ออกลองมาทำความเข้าใจไปพร้อมกัน โดยแบบจำลองของอะตอมประกอบด้วยนิวเคลียสอยู่ตรงกลาง ซึ่งมีประจุบวกและมีอิเล็กตรอนซึ่งมีประจุลบโคจรรอบอยู่โดยรอบดังรูป

รูปแสดงแบบจำลองอะตอมของธาตุนีออน

ซึ่งอิเล็กตรอนที่โคจรรอบนิวเคลียสจะอยู่ในวงโคจรที่ต่างกัน ทำให้มันมีพลังงานที่แตกต่างกันตามค่าพลังงานของอะตอมและจะรักษาสถานะนี้ต่อไปเรื่อยๆ ในสถานะนี้อิเล็กตรอนก็จะอยู่ในตำแหน่งเดิมๆ ของมันเราจะเรียกอิเล็กตรอนที่อยู่ในสถานะนี้ว่า **อยู่สถานะพื้น (Ground State) หรือ E_0** แต่เมื่อไหร่ก็ตามที่มีการให้พลังงานแก่อะตอมที่เหมาะสม อิเล็กตรอนที่**อยู่สถานะพื้น** ก็จะถูกกระตุ้นให้กระโดดข้ามจากวงโคจรที่มีพลังงานต่ำกว่าสู่วงโคจรที่มีพลังงานสูงกว่า หรือที่เรียกว่า**สถานะเร้า (Excited State) หรือ E_1** อิเล็กตรอนในสถานะถูกกระตุ้นจะอยู่ในสถานะไม่เสถียรคือคงสภาพอยู่ในระดับพลังงานที่สูงกว่าได้เพียงช่วงเวลา

หนึ่งเท่านั้น เนื่องจากมีพลังงานสูงเกินไป อิเล็กตรอนจะต้องลดระดับพลังงานลงเพื่อกลับมาสู่ระดับพลังงานเดิม หรือกลับมาอยู่ในสภาวะปกติ (E_0) วิธีการที่จะกลับไปสู่ระดับพลังงานเดิมคือการปลดปล่อยพลังงาน (E_1-E_0) ออกมา ซึ่งพลังงานเหล่านั้นมักจะอยู่ในรูปของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือ โฟตอน ลักษณะเช่นนี้เรียกว่าเป็นการเปล่งแสงแบบเกิดขึ้นเอง (Spontaneous Emission) ซึ่งจะแตกต่างกับวิธีการผลิตเลเซอร์ ซึ่งอาศัยการเปล่งแสงโดยการถูกกระตุ้น (Stimulated Emission) กล่าวคือในช่วงที่อิเล็กตรอนอยู่ในสภาวะเร้าหรือกระตุ้น เราจะไม่ปล่อยให้อิเล็กตรอนกลับมาอยู่ในสภาวะปกติเอง แต่เราจะมี การให้พลังงานแก่อิเล็กตรอนด้วยวิธีต่างๆ เช่น การฉายแสง หรือยิงโฟตอน ที่มีพลังงานเท่ากับความแตกต่างของการเปลี่ยนระดับชั้นพลังงานเข้าไปเพื่อให้อิเล็กตรอนคายพลังงานเร็วกว่าปกติ เราจะได้พลังงานที่ปล่อยออกมามีค่าเท่ากับ E_1-E_0

ด้วยเหตุนี้การใส่พลังงานเข้าไปเพื่อกระตุ้นให้อิเล็กตรอนคายพลังงานและพลังงานที่อิเล็กตรอนคายออกมาจึงมีค่าพลังงานเท่ากัน มีความถี่เดียวกัน เคลื่อนที่ไปในทิศทางเดียวกัน และถ้าเราขยายสัญญาณแสง (Light Amplification) ก็จะทำให้เกิดการคายแสงมากขึ้น ทำให้พลังงานที่ได้มีความเข้มสูงมากขึ้น ทั้งหมดนี้เป็นคุณสมบัติของแสงเลเซอร์

เลเซอร์เกิดขึ้นเมื่อไหร่ ?

ในปี ค.ศ. 1954 ซี.เอช. ทาวน์ส (C.H. Townes) เป็นผู้คิดค้นแสงเลเซอร์ได้สำเร็จ ซึ่งผลงานชิ้นนี้ทำให้เขาได้รับรางวัลโนเบลสาขาฟิสิกส์ ประจำปี ค.ศ. 1964 แต่ความสำเร็จครั้งนี้มาจากทฤษฎีโฟตอนของไอน์สไตน์ (Albert Einstein) เป็นแนวคิดพื้นฐานที่ทำให้เขาประสบความสำเร็จในการค้นพบหลักการการผลิตแสงเลเซอร์ จากนั้นเลเซอร์ตัวแรกของโลกก็ถูกประดิษฐ์ขึ้นโดย ทีโอดอร์ เอช. ไมแมน (Theodor H. Maiman) ในปี ค.ศ. 1960 เขาใช้ทับทิม (Ruby) เป็นวัสดุทำให้แสงที่ได้มีสีแดงและมีความยาวคลื่น 694.3 นาโนเมตร ในปัจจุบันอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตแสงเลเซอร์มีหลายชนิดมากขึ้น ซึ่งเราสามารถแบ่งชนิดของเลเซอร์ได้ 3 แบบคือ

- **แก๊สเลเซอร์ (Gas Laser)** เป็นระบบเลเซอร์ที่มีสารเลเซอร์อยู่ในสถานะของแก๊ส หรือส่วนผสมของแก๊สหลายชนิด ตัวอย่างเช่น ซีนอนเลเซอร์ อาร์กอนเลเซอร์ คาร์บอนไดออกไซด์เลเซอร์ ไนโตรเจนเลเซอร์ ฮีเลียม-นีออนเลเซอร์ ฯลฯ
- **ลิควิดเลเซอร์ (Liquid Laser)** เป็นระบบเลเซอร์ที่ใช้ของเหลวหรือสารละลายที่มีสีย้อมผ้าเป็นสารเลเซอร์ โดยทั่วไปมักเรียกว่า ดายเลเซอร์ ตัวอย่างสารละลายได้แก่ โรดาไมน์ คูมาริน โรดาไมน์ เป็นต้น
- **โซลิดสเตทเลเซอร์ (Solid State Laser)** เป็นระบบเลเซอร์ที่ใช้ของแข็งหรือผลึกเป็นสารเลเซอร์ ตัวอย่างเช่น ไดโอดเลเซอร์ รูบี้เลเซอร์ นีโอติเมียมแย็กเลเซอร์ นีโอติเมียมกลาสเลเซอร์ ฯลฯ

การนำเลเซอร์ไปใช้งาน

พุดมาถึงตรงนี้หลายๆ คนคงรู้จักเลเซอร์มากขึ้น แต่สิ่งสำคัญที่สุดของเลเซอร์คือการนำไปใช้ประโยชน์ซึ่งเลเซอร์สามารถใช้ประโยชน์ในหลายๆ ด้าน ได้แก่

- **การแพทย์** เราใช้เลเซอร์เป็นเครื่องมือในการผ่าตัดอวัยวะภายในต่างๆ ผ่าตัดเปลี่ยนเลนส์ตา หรือการฉายแสงบำบัดโรคมะเร็งผิวหนัง รักษาโรคผิวหนัง ฯลฯ
- **ด้านโทรคมนาคม** ใช้แสงเลเซอร์เป็นตัวส่งสัญญาณในโทรศัพท์ วิทยุโทรเลข การสื่อสารทางดาวเทียมและภาคพื้นดิน การสื่อสารข้ามทวีป (ดาวเทียมกับดาวเทียม) ฯลฯ
- **ด้านธุรกิจการค้าและกราฟฟิค** ใช้เลเซอร์ในการเก็บบันทึกและอ่านข้อมูลแผ่นซีดีและดีวีดี เครื่องอ่านรหัสสินค้า (Barcode) เครื่องถ่ายเอกสาร โทรสาร โฮโลแกรม ฯลฯ
- **ด้านอุตสาหกรรม** ใช้เลเซอร์ในการตัด/เจาะ/เชื่อม/แกะสลักวัสดุ เครื่องวัดระยะทาง/วัดความเร็ว/วัดความหนา/ตรวจสอบพื้นผิว เครื่องตรวจสอบหรือนับจำนวนชิ้นงาน
- **ด้านความงาม** เลเซอร์ถูกนำมาใช้ในกระบวนการลดรอยต่างด้า รักษาผิวหนัง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้เราได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีซึ่งเราเฝ้ามองตามหลังเหล่าประเทศที่เป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยี ถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องหันกลับมามองว่าเราอยากเป็นผู้สร้างเทคโนโลยีหรือเป็นเพียงแค่ผู้ใช้เทคโนโลยีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จุมล เหมะศิริพันธ์ ที่ปรึกษาฝ่ายสื่อวิทยาศาสตร์ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

บทความ “เลเซอร์” โดย นายสมศักดิ์ ปัญญาแก้ว สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 20

Serway, R.A., and Jewett J.W., (2010), Physics for Scientists and Engineers with Modern Physics 9th ed., USA:

Brooks/Cole. Halliday, D., Resnick R., and Walker J., (2011), Fundamentals of Physics 8th ed., USA:

John Wiley & Sons Inc.

<https://www.chi.co.th/article/article-995/>

<http://www.rmputphysics.com/charud/oldnews/181/Laser-Introduction.htm>

<https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%80%E0%B8%8B%E0%B8%AD%E0%B8%A3%E0%B9%8C>

https://www.si.mahidol.ac.th/siriraj_online/thai_version/Health_detail.asp?id=30

สวัสดีครับในบทความนี้ เป็นเวลาที่เราได้ผ่านเรื่องของการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ของประเทศในเรื่องของโรคระบาดที่เรียกว่า COVID-19 นั้นเองทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ในประเทศของเรา รวมถึงต่างประเทศทั่วโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงนี้ ได้มีผู้ให้คำนิยามใหม่ว่า New Normal [1] ซึ่งอาจให้นิยามว่า ฐานชีวิตใหม่ รวมถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ โดยมีความแตกต่างจากอดีตที่ผ่านมาเนื่องจากต้องมีการเว้นระยะห่างทางสังคมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกลับมาของโรค COVID-19 อีกครั้ง ในส่วนของหนังสือกรุงเทพมหานครธุรกิจได้บอกในส่วนของ New Normal ว่าการใช้ชีวิตแบบใหม่นี้มีส่วนของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของทางด้านสาธารณสุขที่มีการรณรงค์ให้ทุกคนสวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยเสมอ เว้นระยะห่างทางสังคม 2 เมตร ล้างมือ พกเจลแอลกอฮอล์ หลีกเลี่ยงสถานที่แออัด และหลีกเลี่ยงกลุ่มเสี่ยงหรือผู้ที่มีอาการป่วย อันนี้ก็จะเป็นเรื่องของพฤติกรรมในการใช้ชีวิตด้านสาธารณสุขซึ่งเราจะต้องมีการปฏิบัติเพื่อไม่ให้โรค COVID-19 กลับมาระบาดอีกครั้งหนึ่ง ส่วนด้านธุรกิจหรือเศรษฐกิจก็จะมีเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการดำเนินงานในรูปแบบต่าง ๆ ในการประกอบธุรกิจ เช่น มีการทำงานที่บ้าน หรือมีการใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น เพื่อเป็นการเว้นระยะห่างทางสังคม รวมถึงในเรื่องของร้านอาหารต่าง ๆ หรือร้านทั่วไป ซึ่งจะต้องมีการให้ลูกค้า หรือพนักงาน มีการเว้นระยะห่างระหว่างสังคมเพื่อป้องกันการกลับมาของโรค COVID-19 รวมถึง New Normal ในเรื่องของ Lifestyle ต่าง ๆ เช่น สถานบันเทิงในเรื่องของการดูหนังหรือการจัดงานมหรสพต่าง ๆ จะต้องมีการตรวจคัดกรองลูกค้า มีการวัดอุณหภูมิ มีการดำเนินงานในเรื่องของการเข้าแถวรอคิวซึ่งก็ต้องมีระยะห่างกัน จะต้องมีการทำความสะอาดในพื้นที่ต่าง ๆ ที่มีลูกค้ามาใช้บริการตลอดเวลา มีการจ่ายเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์แทนเงินสด เพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัส มีการใช้อุปกรณ์หรืออิเล็กทรอนิกส์ในการใช้ชีวิตประจำวันมากขึ้น รวมถึงการเข้าถึงสถานที่ต่าง ๆ จะต้องมีการ Check In และ Check Out เพื่อให้ทราบจำนวนผู้ใช้บริการไม่มากจนเกินไป รวมถึงมีการดำเนินการในเรื่องของการเก็บข้อมูลคนเข้าออกในสถานที่ให้บริการ

หากเรามาศึกษาในเรื่องของการศึกษา แน่นอนครับตอนนี้กำลังจะเปิดภาคการศึกษาที่ 1 ของโรงเรียน หรือของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน ในยุคของ COVID-19 คงหนีไม่พ้นระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ซึ่งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการเรียนและการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับ New Normal ที่เกิดขึ้น ฉะนั้นในมหาวิทยาลัยหรือโรงเรียนต่าง ๆ จะมีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ก็คือในเรื่องการสอนออนไลน์ หรือการสอนในห้องที่ต้องมีจำนวนผู้เรียนไม่หนาแน่นจนเกินไป ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ไม่ว่าจะเป็น คอมพิวเตอร์แบบพกพา อุปกรณ์มือถือ หรือแท็บเล็ต รวมถึงระบบอินเทอร์เน็ตจะเข้ามามีบทบาทในเรื่องการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น ในบทความนี้ผมจะขออธิบายในเรื่องของการใช้ หรือการเข้าเรียนสำหรับนิสิต นักเรียน โดยจะขอยกตัวอย่างในเรื่องของการเข้าเรียนในรายวิชาของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบเช่น

1. **การจัดการเรียนการสอนที่เป็นแบบออนไลน์** ในลักษณะนี้จะเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เป็นแบบทางเดียว (One Way Communication) คือการจัดการเรียนการสอนผ่านการบันทึกวิดีโอผ่าน YouTube เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้ามาเรียน หรือการจัดทำวิดีโอตามความต้องการ (Video On Demand) เป็นการเรียนการสอนที่ให้นิสิตเข้ามาดูได้ตามความต้องการของตัวเอง หรือตัวอย่างของทางโรงเรียนก็จะเป็นการเรียนผ่านโทรทัศน์เป็นต้น

2. **การจัดการเรียนการสอนที่เป็นแบบห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom)** คำว่า Virtual classroom จะเป็นการจำลองห้องเรียนเสมือนเป็นห้องเรียนจริง เน้นการจัดการเรียนการสอนที่ให้นิสิตเข้ามานั่งเรียนบนระบบออนไลน์ โดยสมัยก่อนจะเป็นการสอนในลักษณะการเรียนทางไกล (Video Conference) กล่าวคือเหมือนกับนิสิตเข้ามาเรียนในชั้นเรียน แต่เป็นการเรียนผ่านทางออนไลน์ โดยมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับรายวิชา มีการถาม-ตอบ มีการจัดการสอนในลักษณะ Active Learning ที่อยู่ในรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนเสมือนอยู่ในห้องเรียนจริง

3. **การจัดการเรียนการสอนที่เป็นแบบสัมมนา** เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เป็นแบบดั้งเดิมคือ เรียนในห้องเรียน แต่เว้นระยะห่างทางสังคม

บทความนี้จะอธิบายถึงการเข้ามาเรียนในลักษณะ Virtual Classroom ของนิสิต ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการใช้เครื่องมือในการเรียนแบบออนไลน์ ดังนั้นเบื้องต้นอุปกรณ์ที่สำคัญของการจัดการเรียนแบบ Virtual Classroom เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โน้ตบุ๊ก หรืออุปกรณ์โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น โดยต้องมีการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต

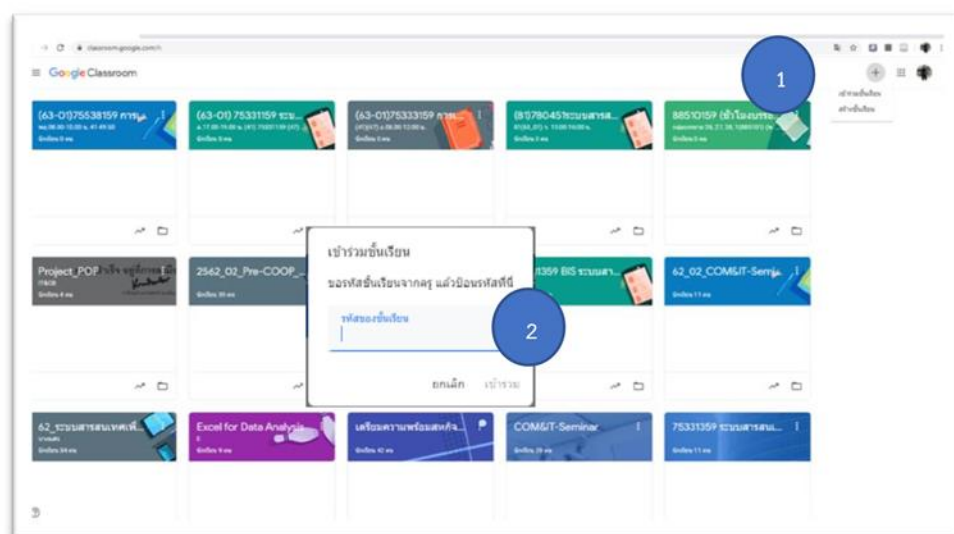
ผมจะทำการยกตัวอย่างเป็นรายวิชาที่คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว จะจัดการเรียนการสอนในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2563 โดยจะมีการสอนทั้งแบบในห้องและแบบออนไลน์ มีการนำเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการสอนมาใช้ เช่น การนำ Google Application มาใช้จัดการเรียนการสอน โดยเนื้อหาการสอน และสื่อการสอนจะอยู่ในตัว Google Classroom [2] รวมถึงการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นแบบ Virtual Classroom จะใช้ตัว Google Meet [3] ในการจัดการเรียนการสอน และในการให้คำปรึกษาทางวิชาการจะนำ LINE กลุ่มมาใช้ในการให้คำปรึกษา

ภาพที่ 1 ภาพแสดงแหล่งเข้าถึงในการเรียนแบบ Virtual Classroom

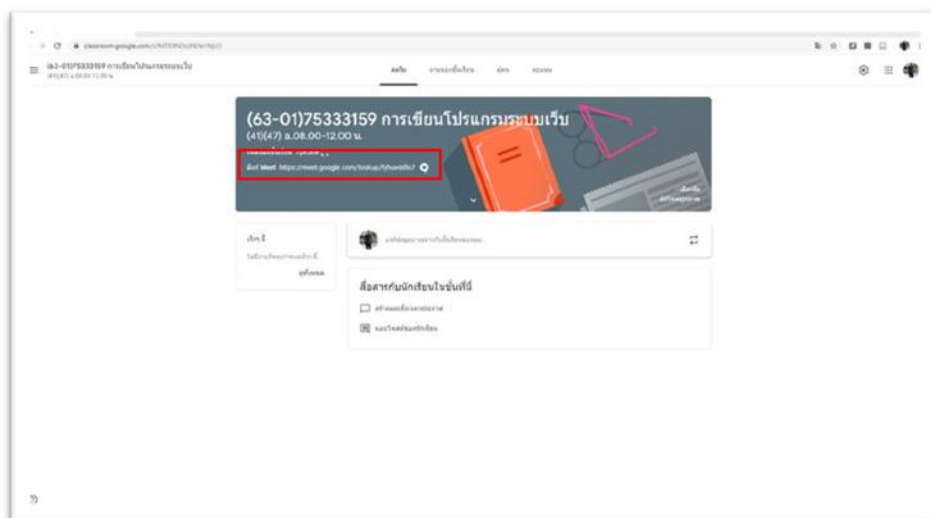
จากภาพจะสังเกตเห็นว่ามีการแจ้งรายละเอียดในการเข้ามาเรียนในรายวิชา การเขียนโปรแกรมระบบเว็บ โดยสื่อการเรียนการสอนจะใช้ Google Classroom ในการให้บริการสื่อการเรียนการสอน การใช้ Google Meet เพื่อให้ให้นิสิตเข้ามาเรียนในห้องเรียนในรูปแบบออนไลน์ และการใช้ LINE เพื่อเป็นช่องทางให้นิสิตได้เข้าร่วมกลุ่มสำหรับการปรึกษาทางวิชาการกับอาจารย์ผู้สอนโดยหากนิสิตต้องการเข้าเรียนสามารถดำเนินการได้โดยการเข้าร่วมชั้นเรียนสามารถทำได้โดยการเปิดโปรแกรมเพื่อเข้าใช้งานเว็บไซต์ และทำการพิมพ์ที่ URL <https://classroom.google.com>

จากนั้นทำการเข้าสู่ระบบด้วยบัญชีผู้ใช้ และทำการเลือกที่เครื่องหมายบวก และเลือกเมนูเข้าร่วมชั้นเรียน จากนั้นทำการกรอกรหัสผ่านเพื่อเข้าชั้นเรียน

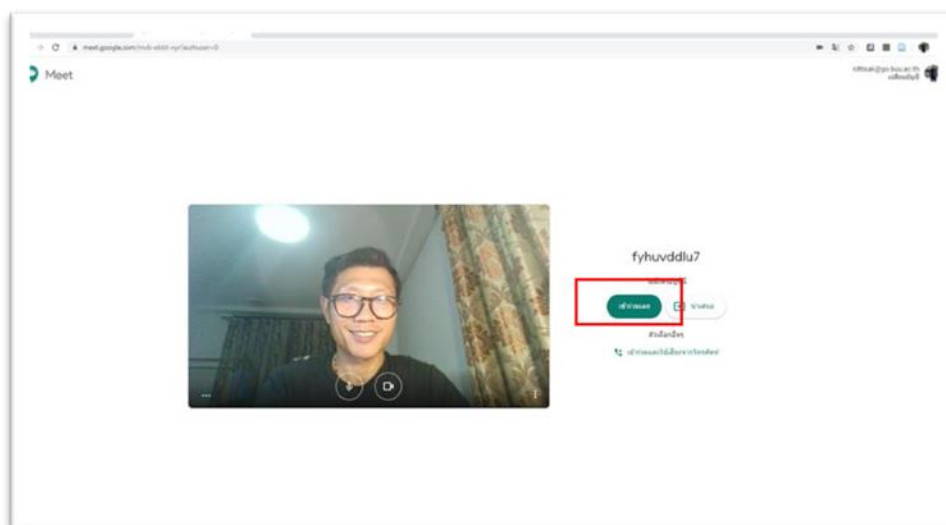
ภาพที่ 2 ภาพหน้าจอการเข้าชั้นเรียนด้วย Google Classroom

จากภาพเมื่อนิสิตทำการกรอกรหัสผ่านและเข้าร่วม นิสิตจะสามารถเข้าถึงสื่อการเรียนในรายวิชา และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของรายวิชาที่เข้าร่วม ส่วนการเรียนในห้องเรียนเสมือนนิสิตสามารถเข้าถึงได้ 2 ช่องทาง ช่องทางแรกลิงค์ในการเข้าเรียนจะอยู่ที่ Google Classroom และช่องทางที่สองสามารถนำ URL ทำการกรอกในโปรแกรมเว็บ

ภาพที่ 3 ภาพหน้าจอแสดงรายละเอียดรายวิชา และการเข้า Google Meet

จากภาพที่ 3 เมื่อเข้าในรายวิชาใน Google Classroom หากอาจารย์ทำการสร้างห้องเรียน Google Meet กับรายวิชาจะแสดงในภาพที่ 3 แต่หากมิได้สร้าง นิสิตสามารถทำการพิมพ์ URL ลงในโปรแกรมเว็บไซต์ จะแสดงหน้าจอ Google Meet ให้กับนิสิต จากนั้นทำการเลือกที่เข้าร่วมเลย

ภาพที่ 4 ภาพการเข้าร่วม Google Meet เพื่อเข้าชั้นเรียน

จากภาพที่ 4 นิสิตสามารถทำการเข้าร่วมโดยการเลือกที่ปุ่มเข้าร่วมเลย ก็สามารถทำให้เข้าเรียนในรายวิชาได้ผ่าน Google Meet เห็นไหมครับง่ายมากครับสำหรับการเข้าเรียนในรูปแบบ Virtual Classroom สำหรับนิสิต ซึ่งในการเข้าใช้งานและการตั้งค่าสามารถสอบถามเพิ่มเติมได้ หรือติดตามในฉบับต่อไปนะครับ

อ้างอิง

- [1] “‘New Normal’ คืออะไร? เมื่อ COVID-19 ผลักเรารู้ชีวิตปกติวิถีใหม่.” <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/882508> (accessed Jun. 21, 2020).
- [2] “ชั้นเรียน.” <https://classroom.google.com/h> (accessed Jun. 22, 2020).
- [3] “เข้าร่วมการประชุมผ่านวิดีโอ.” <https://meet.google.com> (accessed Jun. 22, 2020).

การสอนงาน (Coaching) คือการที่คนหนึ่ง ช่วยให้ใครก็ตามพัฒนาขีดความสามารถ ในการทำงาน การสอนงานไม่ได้หมายถึงสาระของการสอนหรือบอกถึงวิธีการทำงานเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการช่วยเหลือ การให้คำแนะนำ การให้กำลังใจ และให้โอกาสในการทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น

การสอนงาน เป็นหน้าที่ประการหนึ่งของผู้บังคับบัญชา (หัวหน้างาน) ที่พึงปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในอันที่จะให้เกิดความเข้าใจงาน มีความชำนาญ และสามารถทำงานได้อย่างถูกต้องชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ วิธีการปฏิบัติงานอย่างละเอียดและชัดเจน เพื่อจะนำไปสู่ความสำเร็จของงาน

การสอนงานถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ และยังช่วยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกัน มีประโยชน์มากมายทั้งต่อ ผู้ได้รับการสอน ผู้สอน และต่อองค์กร

วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ต้องการ 3 ประการ ได้แก่

1. เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงาน - ผู้สอนต้องทำหน้าที่ในการกระตุ้นด้วยการชี้ให้เห็นแนวทางแก้ไข และให้พนักงานคิดแก้ไขปัญหาคือตัวเอง
2. เพื่อพัฒนาอาชีพเป็นการเตรียมให้พร้อมก่อนที่จะเลื่อนตำแหน่ง ผู้สอนจะต้องทบทวนผลงานตามความสามารถ ปัจจุบัน และกำหนดเป้าหมายในการสอนงานโดยเน้นพัฒนาความสามารถในตำแหน่งที่พนักงานจะเลื่อนขึ้นไป
3. เพื่อปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้สอนจะต้องทำหน้าที่ในการค้นหาความสามารถที่โดดเด่น ความสามารถที่ต้องปรับปรุงของพนักงาน และจัดลำดับความสำคัญของความสามารถที่จะพัฒนา หรือต้องการเสริมและพัฒนาตามลำดับ

ความสำคัญของการสอนงาน มีดังต่อไปนี้

1. ไม่เกิดการลองผิดลองถูก การสอนงานเป็นไปอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพลดความผิดพลาดเสียหาย และเวลาการทำงาน
2. การเรียนรู้เป็นไปอย่างถูกต้องสมบูรณ์ เกิดการถ่ายทอดงานและเทคนิคการปฏิบัติงานจากหัวหน้าไปสู่ผู้ร่วมทีมงานช่วยให้เกิดความรู้ในการทำงานที่ถูกต้อง เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

3. การปฏิบัติงานสะดวก รวดเร็วและปลอดภัย สามารถปรับปรุงงานให้ดีขึ้น
4. ไม่เสียเวลาแก่ทีมงานที่ผิดพลาดและบกพร่อง
5. ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาไว้วางใจกันและเป็นโอกาสที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน
6. ทำให้องค์ความรู้ไม่ติดกับตัวบุคคลเมื่อมีการเข้าออกจากรงก็มีผู้สืบทอดงานได้

บทบาทของผู้สอนงาน

1. ให้การสนับสนุนแก่พนักงานที่สนใจในการปรับปรุงการทำงาน
2. ให้การสนับสนุนสำหรับพนักงานที่สนใจในการปรับปรุงทักษะและประสบการณ์ใหม่
3. ให้คำแนะนำแก่พนักงานที่ต้องการทิศทางของอาชีพ
4. ให้ Feedback ของการปฏิบัติงานอย่างจริงจังและเป็นธรรม
5. ให้การสนับสนุนหรือแนะนำสำหรับพนักงานที่สนใจในการเปลี่ยนงานภายใน

คุณลักษณะของผู้สอนงาน

1. มีความรู้และความสามารถในการสอนงานที่จะสอน
2. มีความรักในการถ่ายทอดความรู้ และมุ่งมั่นจริงจังในการสอนให้เกิดผลสำเร็จ
3. การสร้างความเชื่อใจร่วมกันทั้งสองฝ่าย
4. เชื่อมั่นในตนเองและมีความตั้งใจในการสอน
5. ปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น
6. มีทักษะในการสื่อสารให้เกิดความเข้าใจ
7. มีความอดทนต่อพฤติกรรมของผู้รับการสอน

กระบวนการสอนงาน มีขั้นตอนดังนี้

1. การหาความจำเป็นในการสอนงาน
2. การจัดทำแผนการสอน
3. การเตรียมเนื้อหาวิชา
4. การจัดทำแบบขอยงาน คือ การนำงานที่จะสอนมาวิเคราะห์แยกเป็นส่วนๆ
5. การจัดเตรียมเอกสารและอุปกรณ์
6. การจัดเตรียมสถานที่
7. การประเมินผลการสอน

สรุปว่าการสอนงานเป็นเครื่องมือการพัฒนาความสามารถของพนักงานได้ทุกระดับ สามารถนำไปพัฒนาได้ ในหลายโอกาส การสอนงานจึงเป็นเทคนิคหนึ่งในการพัฒนาพนักงานที่มีประสิทธิภาพ ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายแทบในทุกองค์การการสอนงานเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้พนักงานทำงานและเรียนรู้กันไปด้วยในตัว อันนำไปสู่ ทักษะความชำนาญที่เกิดขึ้นในการทำงานต่อไป

แหล่งที่มา : <https://www.dol.go.th/train/Pages/Coaching1.aspx>

<http://oknation.nationtv.tv/blog/knowledge09/2009/08/12/entry-1>

ด้วยพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงเช่นในปัจจุบันและการพัฒนาด้านเทคโนโลยี ส่งผลให้ธุรกิจต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการ โดยการยกระดับความสามารถให้เข้าถึงผู้บริโภค ผ่านช่องทางการสื่อสารแบบออนไลน์ โดยไร้ข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ อาจกล่าวได้ว่า ธุรกิจดังกล่าวคือการให้บริการแบบ On-demand การให้บริการนี้เป็นโมเดลธุรกิจที่ได้รับความนิยมในทั่วโลก อาทิ บริการจองที่พักและตั๋วเครื่องบินออนไลน์ (Online Travel Agency), บริการจัดส่งอาหารไปยังที่พัก (Food delivery), บริการเรียกพาหนะผ่านแอปพลิเคชัน (Ride-Hailing Platform), การให้บริการด้านสุขภาพผ่านแอปพลิเคชัน (Healthcare On Demand), และ บริการให้ความบันเทิงแบบ On-demand เป็นต้น จุดเด่นของรูปแบบธุรกิจแบบ On-demand คือ การมอบสินค้าและบริการที่สะดวก รวดเร็ว ตรงตามความต้องการที่เฉพาะเจาะจงของผู้บริโภค

ปลายปี พ.ศ. 2562 ถึง 2563 หลายธุรกิจได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ขณะที่ เป็นโอกาสของบางธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้เป็นจำนวนมากจากวิกฤตการณ์ครั้งนี้ ธุรกิจ On-demand กลุ่มที่ได้รับความนิยมและคาดว่าจะมีมูลค่าสูงถึง 1.42 แสนล้านบาท จากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคหลังการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 คือ ธุรกิจบริการจัดส่งอาหารไปยังที่พัก (Food delivery) (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2563) ในปี 2560 ถึงปัจจุบันธุรกิจ Food delivery มีมูลค่าตลาดและอัตราการเติบโตของธุรกิจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (SME social planet, 2563) โดยคาดการณ์ในปี พ.ศ. 2563 รายได้จากธุรกิจ Food delivery จากทั่วโลกจะเพิ่มขึ้น 27% จำแนกเป็นรายได้จากแพลตฟอร์มเดลิเวอรี่ (Platform-to-Consumer Delivery) 52% และ รายได้จากร้านอาหารเดลิเวอรี่ (Restaurant-to-Consumer Delivery) 48% โดยประเทศที่มีรายได้จากธุรกิจ Food delivery มากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ จีน, อเมริกา, อินเดีย, อังกฤษ และบราซิล ประเทศไทย มีผู้ใช้บริการ Food delivery มากถึง 10 ล้านคน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 35-44 ปี นิยมใช้บริการผ่าน (Statista, 2020) ร้านอาหารเดลิเวอรี่ (Restaurant-to-Consumer Delivery) มากกว่า แพลตฟอร์มเดลิเวอรี่ (Platform-to-Consumer Delivery) (Statista, 2020)

ภาพ : รายได้จากช่องทางการใช้บริการ

Food delivery ประเทศไทย

ที่มา : Statista (2020)

ความนิยมใช้บริการในธุรกิจ Online Food delivery ของผู้บริโภคทั่วโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นักลงทุน และ Start-up จำนวนมากต่างให้ความสนใจในธุรกิจนี้ ตลาด Online Food delivery จึงมีผู้แข่งขันจำนวนมาก ซึ่งต่างมีกลยุทธ์และจุดเด่นในการให้บริการที่แตกต่างกัน รวมถึง Partner ที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ อาทิ

Zomato เว็บไซต์และแอปพลิเคชันจากประเทศอินเดีย รวบรวมร้านอาหารมากกว่า 1.4 ล้าน ร้าน ให้บริการครอบคลุมมากกว่า 10,000 เมือง ใน 25 ประเทศ เช่น อินเดีย ออสเตรเลีย และอเมริกา เป็นต้น

ภาพ Zomato

ที่มา Zomato Annual Report (2019)

UberEats แอปพลิเคชันรวบรวมร้านอาหาร ให้บริการมากกว่า 1,000 เมือง ในหลายประเทศทั่วโลก เช่น บราซิล ญี่ปุ่น เม็กซิโก และอเมริกา ในแอปพลิเคชันสามารถเลือกร้านอาหารแนะนำในท้องถิ่นบริเวณใกล้เคียงกับที่ผู้ใช้งานอยู่ และส่งถึงผู้ใช้บริการในเวลาที่สุดเร็ว

ภาพ UberEats

ที่มา Uber Eats (2020)

FoodPanda เป็นแพลตฟอร์มที่ได้รับความนิยมมากในธุรกิจ online food ordering application ให้บริการครอบคลุม 41 ประเทศ โดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี FoodPanda ได้รวบรวมร้านอาหารในแต่ละเมืองมากกว่า 40,000 ร้าน เพื่อให้บริการส่งถึงมือลูกค้า นอกจากนี้ FoodPanda รองรับชำระค่าบริการทั้งรูปแบบ เครดิต เดบิต และเงินสด

ภาพ FoodPanda

ที่มา FoodPanda Thailand (2020)

Swiggy แพลตฟอร์มที่ถูกพัฒนาขึ้นจาก บังคาลอร์ ประเทศอินเดีย และได้รับความนิยมมากในอินเดีย มี Partner ร้านอาหารมากกว่า 40,000 ร้าน กระจายอยู่ในอินเดีย 44 เมือง และเป็นคู่แข่งสำคัญของ Zomato

ภาพ Swigg

ที่มา ET Rise (2018)

Grubhub แพลตฟอร์ม Online Food delivery ของอเมริกา มี Partner ร้านอาหารที่มากกว่า 30,000 ร้าน แอปพลิเคชัน สามารถค้นหาและเพิ่มร้านอาหารที่ต้องการใช้บริการ บริการของ Grubhub จึงสร้างความพึงพอใจในการใช้บริการ และเป็นหนึ่งในแอปพลิเคชันให้บริการด้าน Food delivery ที่ดีที่สุด

ภาพ Grubhub

ที่มา Big Hospitality (2020)

Deliveroo เป็นธุรกิจ Start up อยู่ที่ลอนดอน ประเทศอังกฤษ ให้บริการมากกว่า 200 เมือง เป็นแอปพลิเคชันที่ได้รับความนิยมในยุโรป ไม่คิดค่าบริการตามระยะทางคิดค่าบริการตามจำนวนออเดอร์ ซึ่งร้านอาหารเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย

ภาพ Deliveroo

ที่มา Deliveroo (2020)

สำหรับตลาดการแข่งขันในธุรกิจ Online Food delivery ในประเทศไทย มีคู่แข่งรายใหญ่หลายราย กระจายตัวอยู่ในเมืองใหญ่ของประเทศ เช่น กรุงเทพฯ ชลบุรี สมุทรปราการ นนทบุรี เชียงใหม่ ภูเก็ต นครราชสีมา และอุดรธานี เป็นต้น โดยผู้ประกอบการในธุรกิจดังกล่าวต่างใช้กลยุทธ์ด้านราคา และการบริการที่เป็นเลิศเพื่อครอบครองส่วนแบ่งทางการตลาดในธุรกิจ ประกอบกับจุดแข็งของคู่แข่งแต่ละราย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังภาพ

THE STANDARD		หมัดต่อหมัด แอปฯ 'Food Delivery' เจ้าไหนนำส่งที่สุด			
		Grab Food	LINE MAN	GET	Foodpanda
					
เริ่มให้บริการในไทย		กุมภาพันธ์ 2561 (เฉพาะส่งอาหาร)	พฤษภาคม 2559	กุมภาพันธ์ 2562	2555
พื้นที่ให้บริการ		10 จังหวัด (กรุงเทพฯ, ปริมณฑล, เชียงใหม่, ขอนแก่น, นครราชสีมา, ภูเก็ต, หาดใหญ่ (สงขลา), อุบลราชธานี, อุตรดิตถ์, บุรีรัมย์)	กรุงเทพฯ ปริมณฑล และพิกาย (ปี 2563 ตั้งเป้าครอบคลุม 25% ของทั้งประเทศ)	กรุงเทพฯ ปริมณฑล	18 จังหวัด
จำนวนร้านอาหาร		มากกว่า 20,000 ร้าน	ประมาณ 50,000 ร้าน	ประมาณ 22,000 ร้าน	ประมาณ 1,000-2,000 ร้าน
จำนวนคนขับ		150,000 ราย	ประมาณ 50,000 ราย	ประมาณ 20,000 ราย	ไม่ปรากฏข้อมูล
ค่าส่งเริ่มต้น		10 บาท	29 บาท ในรัศมี 6 กิโลเมตร	10 บาท	10 บาท
จุดแข็ง		- บริการในระบบนิเวศครอบคลุม - มีพาร์ทเนอร์แข็งแกร่งรอบด้าน - โน้วฮาวจากบริษัทแม่ Grab และตลาดอื่นๆ	- ธุรกิจ 'อีโธ' LINE ประเทศไทย - บริการในระบบนิเวศครอบคลุม - คลังข้อมูลจาก Wongnai และสายส่งจาก Lalamove	- โน้วฮาวจาก Go-Jek และตลาดอื่นๆ - เดินเครื่องธุรกิจส่งอาหารเต็มตัว คิดเป็นสัดส่วน 80% - ความคล่องตัวที่ได้อิสระจากบริษัทแม่	- ความซ้ำซ้อนของการให้บริการมากกว่า 40 ประเทศ - อยู่ในตลาดนาน พื้นที่ให้บริการครอบคลุมที่สุด - ผู้นำนวัตกรรม Cloud Kitchen
ประเด็นน่าสนใจ - ศูนย์วิจัยกสิกรไทยประเมินมูลค่าธุรกิจ Food Delivery ปี 2562 ในไทย อยู่ที่ประมาณ 33,000-35,000 ล้านบาท โตขึ้น 14% จากปีก่อน - ผู้ให้บริการส่วนใหญ่ให้ข้อมูลตรงกันว่า ช่วงเวลาที่คนสั่งอาหารเยอะที่สุดในแต่ละวัน คือ 'พักกลางวัน' ส่วนวันเสาร์-อาทิตย์คือ 'ช่วงเย็น' - อาหารไทย, อาหารอีสาน, ฟาสต์ฟู้ด, ชานมไข่มุก และของหวาน คือ 5 หมวดอาหารยอดฮิตที่คนสั่งเยอะที่สุดของ LINE MAN ตามลำดับ					
อ้างอิง: THE STANDARD รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้บริการแต่ละราย, ศูนย์วิจัยกสิกรไทย thestandard.co					

ภาพ เปรียบเทียบธุรกิจ Food delivery ในประเทศไทย
ที่มา ศูนย์วิจัยกสิกร (2562)

นอกจากธุรกิจ Online Food delivery ที่กำลังแข่งขันกันอย่างรุนแรงในปัจจุบันแล้ว ธุรกิจบริการจัดส่งอาหารไปยังที่พัก (Food delivery) แบบดั้งเดิมด้วยการติดต่อสื่อสารโดยตรงระหว่างร้านอาหารกับผู้ใช้บริการ ยังคงได้รับความนิยมในหลายประเทศ อาทิ ประเทศไทย มีธุรกิจที่เรียกว่า “ผูกปั่นโต” เป็นทางเลือกให้บริการสำหรับคนที่ไม่มีความสะดวกประกอบอาหารด้วยตนเอง ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย หรือคุณแม่หลังคลอด ที่ต้องการความสะดวกสบายมีอาหารบริการส่งถึงบ้านทุกวัน สำหรับธุรกิจอาหารส่งปั่นโต ร้านอาหารจะเป็นผู้จัดเตรียมจัดซื้อเสนอ เช่น จำนวนมื้อต่อวัน จำนวนมื้อต่อสัปดาห์ จำนวนมื้อต่อเดือน จำนวนอาหารต่อมื้อ ราคา และเมนูอาหาร ล่วงหน้าเพื่อให้ผู้ใช้บริการเลือกรูปแบบปั่นโต และอาหารที่ต้องการ หลังจากนั้นเมื่อถึงเวลาร้านอาหารจะจัดเตรียมปั่นโตแล้วจัดส่งไปยังผู้ใช้บริการถึงที่บ้าน ในประเทศญี่ปุ่น มีธุรกิจอาหารกล่อง (Lunch box) หรือเรียกว่าเบนโตะ ซึ่งมีทั้งแบบไปเลือกซื้อเองที่ร้านและแบบเดลิเวอรี่ คนญี่ปุ่นส่วนใหญ่นิยมรับประทานเบนโตะ เนื่องจากพหุพาสะดวกสบายเวลาเดินทาง สามารถหาซื้อได้สะดวกทั้งร้านสะดวกซื้อ สถานีรถไฟ และบนรถไฟ แต่สำหรับบางกลุ่มบุคคลที่ไม่สะดวกออกไปซื้อเบนโตะด้วยตัวเอง ผู้ให้บริการเบนโตะสามารถส่งอาหารให้ถึงบ้านหรือที่ทำงาน ซึ่งการให้รูปแบบบริการจะคล้ายกับการผูกปั่นโตในประเทศไทย และในประเทศอินเดีย ที่มีความนิยมใช้บริการ Dabbawala หรือ ธุรกิจรับจัดส่งปั่นโตแบบเดลิเวอรี่ ให้บริการมานานกว่า 100 ปี ด้วยวัฒนธรรมการรับประทานอาหารกลางวันของคนอินเดียที่แตกต่างจากประเทศอื่น คือ นิยมรับประทานอาหารกลางวันที่ปรุงสุกจากครอบครัว ประกอบกับราคาอาหารในเมืองใหญ่มีราคาสูง Dabbawala จึงเข้ามาเป็นผู้ช่วยอำนวยความสะดวกในการส่งปั่นโตอาหารกลางวันของคนอินเดีย โดยการทำงานของ Dabbawala เริ่มจากในทุกเช้า Dabbawala รวบรวมปั่นโตจากลูกค้า (แม่บ้าน) ไปที่จุดรวมพล ก่อนเวลา 10.30 น. เพื่อคัดแยกปั่นโตตามรหัสที่อยู่ด้านบนฝา รหัส 4 ตัว ด้วยการจำแนก ตัวอักษร ตัวเลข และสี ได้แก่ ต้นทางของปั่นโต สถานีรถไฟต้นทาง สถานีรถไฟปลายทาง และ สถานที่จัดส่งปั่นโต รถไฟเที่ยวที่ 10.45 น. เข้าเทียบชานชาลา Dabbawala จะนำปั่นโตที่จัดเรียงอย่างเป็นระเบียบแล้วส่งขึ้นรถไฟเพื่อเดินทางไปยังสถานีปลายทาง เวลาประมาณ 11.30 -12.00 น.หลังจากที่รถไฟถึงสถานีปลายทาง จะมี Dabbawala อีกชุดหนึ่งมารับช่วงต่อเพื่อนำปั่นโตไปกระจายยังสำนักงานของผู้รับ ตามรหัสที่อยู่ข้างบนฝาปั่นโต ให้ทันช่วงพักเที่ยง หลังจากที่ได้รับประทานอาหารกลางวันจากปั่นโตที่ส่งมาเรียบร้อยแล้ว Dabbawala ก็จะมาเก็บปั่นโตกลับในช่วง 13.30 น. แล้วจัดส่งปั่นโตย้อนกลับไปตามเส้นทางเดิม โดยส่งทางรถไฟ และ ให้ Dabbawala ที่ต้นทางมารับไปคืนผู้ทำอาหาร เพื่อจะได้เตรียมจัดส่งอาหารในวันรุ่งขึ้น

ที่กล่าวมาข้างต้นคือบางส่วนของธุรกิจ Food Delivery ที่ออกแบบรูปแบบการให้บริการให้มีความยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองโจทย์การใช้ชีวิตของคนในสังคมต่างๆ

ที่มา

<https://program.thaipbs.or.th/Dohiru/episodes/53929>

<https://www.blockdit.com/posts/5e7c3de5bbffbf22533063c7>

<https://www.lalamove.com/thailand/bangkok/th/blog/business-ondemand-delivery>

<https://marketeeronline.co/archives/22276>

<https://www.efinancethai.com/LastestNews/LatestNewsMain.aspx?release=y&ref=M&id=TnJldG1H>

[ZU1NSVE9](#)

<https://www.brandbuffet.in.th/2019/05/food-delivery-on-demand-another-big-challenge-game/>

<https://www.statista.com/outlook/374/126/online-food-delivery/thailand#market-globalRevenue>

<https://www.netsolutions.com/insights/top-10-successful-food-delivery-apps-in-the-world/>

<https://thestandard.co/food-delivery-market/>

Public Administration for Social Responsibility

ภาคีเครือข่ายกับโครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน
ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
(โควิด-19)

Networked with the Community Economic and Social Rehabilitation Project
affected by the outbreak of the coronavirus 2019 (COVID-19)

ดร.นงนุช ศรีสุข

ตามที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศ ประชาชนว่างงานและบัณฑิตจบใหม่ไม่สามารถหางานทำได้ รวมถึงนักศึกษา ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ประชาชนที่ว่างงานย้ายกลับถิ่นฐานจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา นโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงมุ่งเน้นที่การฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับชุมชน ทั้งการสร้างงาน การพัฒนาอาชีพในชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ “พ.ร.ก. ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019” ในภาครัฐจำนวนมากที่จะลงไปดำเนินการในพื้นที่หรือชุมชน อาทิเช่น โครงการด้านการเกษตรสมัยใหม่ ด้านการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP การท่องเที่ยวชุมชน การส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ในพื้นที่ ซึ่งโครงการต่างๆ เหล่านี้หากไม่บูรณาการกันอย่างเป็นระบบ จะส่งผลให้ไม่มีประสิทธิภาพที่ดีพอ เกิดความซ้ำซ้อนของโครงการ การใช้จ่ายงบประมาณไม่มีประสิทธิภาพ และไม่สามารถสร้างผลกระทบ (Impact) ได้อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น หลายหน่วยงานจึงมีการเสนอโครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) นำเสนอดังนี้

โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนากำลังคน พัฒนาทักษะใหม่ และการลดความยากจนแบบมีเป้าหมายชัดเจน (Targeted Poverty Alleviation)

โดยสำนักปลัดกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ภายใต้ “พ.ร.ก. ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019” สำนักปลัดกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป้าหมายหลักของโครงการ : เพื่อพัฒนากำลังคน พัฒนาทักษะใหม่ และการลดความยากจนแบบมีเป้าหมายชัดเจน (Targeted Poverty Alleviation)

เพื่อให้เกิดการบูรณาการโครงการในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง สำนักปลัดกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จึงได้ริเริ่มโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ โดยมีหน่วยงานในพื้นที่ที่ทำหน้าที่ในการบูรณาการกระบวนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ (Area Based System Integrator) ซึ่งมหาวิทยาลัยของรัฐกว่า 80 แห่งที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆของประเทศ สามารถที่จะทำหน้าที่เป็น

System Integrator ในระดับตำบลได้ โดยที่มหาวิทยาลัยในพื้นที่สามารถใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีอยู่ ทำงานประสานและร่วมงานกับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้การทำงานบูรณาการนี้ยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลที่สามารถนำไปสู่การลดความยากจนอย่างมีเป้าหมายชัดเจน (Targeted Poverty Alleviation)

นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินการบูรณาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จะมีการจัดทำระบบการบูรณาการโครงการต่างๆ ในอีก 2 ระดับคือระดับภูมิภาค (Regional System Integrator) และระดับประเทศ (National System Integrator) โดยเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา 9 ภูมิภาค ภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้แก่ เครือข่ายภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนล่าง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ภาคกลางตอนบน ภาคกลางตอนล่าง ภาคตะวันออก ภาคใต้ตอนบน และภาคใต้ตอนล่าง จะทำหน้าที่ในการบูรณาการโครงการต่างๆ ระหว่างชุมชนหรือตำบลในพื้นที่ (Regional System Integrator) ทั้งด้านการใช้ทรัพยากรโครงการร่วมกัน การแบ่งปันองค์ความรู้และเทคโนโลยีร่วมกัน รวมถึงการเชื่อมต่อกันในโซ่คุณค่า (Value Chain) ของสินค้าและบริการ เช่น การผลิตวัตถุดิบ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ การบริโภคสินค้าและบริการ การท่องเที่ยวที่เชื่อมต่อกันระหว่างพื้นที่ เป็นต้น และในระดับประเทศ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จะร่วมกับ สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่เป็น National System Integrator เพื่อทำหน้าที่บูรณาการโครงการและข้อมูลต่างๆ ในภาพรวม การประเมินผลกระทบ และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ของชุมชน เพื่อใช้ในการจัดทำนโยบายและกลยุทธ์ในการลดปัญหาความยากจนแบบมีเป้าหมายชัดเจน (Targeted Poverty Alleviation) การดำเนินการบูรณาการต่างๆ เป็นไปตามแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กระบวนการเพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลอย่างบูรณาการ

โครงการเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม

โดยสภาเกษตรกรแห่งชาติ เสนอโครงการเพื่อเสนอขอใช้งบประมาณพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ.2563 โดยสภาเกษตรกรแห่งชาติเสนอโครงการเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผ่าน 3 โครงการ งบประมาณกว่า 1,200 ล้านบาท โดยสภาเกษตรกรแห่งชาติเสนอโครงการเพื่อเสนอขอใช้งบประมาณพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ.2563 เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 3 โครงการ งบประมาณ 1,295,571,500 ล้านบาท โดยขับเคลื่อนโครงการด้วยหลักการ คือ เพื่อตอบโจทยนโยบาย การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมจากผลกระทบโควิด-19 , แผนงาน/กิจกรรมชัดเจน ปฏิบัติภายใต้อำนาจหน้าที่ของสภาเกษตรกรแห่งชาติโดยไม่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น และเป็นนวัตกรรมการบริหารจัดการโครงการเชิงบูรณาการโดยใช้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางร่วมกับหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1.โครงการไฟฟูเศรษฐกิจฐานราก (งบประมาณ 854,950,000 บาท) เพื่อสร้างเกษตรกรต้นแบบชุมชนต้นแบบ เพื่อสร้างแหล่งท่องเที่ยวทางเลือกใหม่และการตลาด

2.โครงการสร้างผู้ประกอบการสินค้าเกษตรสู้โควิด-19 สู่การยกระดับเศรษฐกิจชุมชน(งบประมาณ 322,280,000 บาท) เพื่อเสริมสร้างให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ขององค์กรเกษตรกรจากการขายสินค้าเกษตรทางออนไลน์ เพื่อลดผลกระทบจากสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 , เพื่อสนับสนุนให้องค์กรเกษตรกรและเครือข่ายสภาเกษตรกรปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ โดยการใช้แพลตฟอร์มฐานข้อมูล หลักวิชาการและเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนการตลาด นำสู่การบูรณาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนากระบวนการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรที่ตรงตามความต้องการของตลาด , เพื่อองค์กรเกษตรกรเป็นฐานยกระดับเศรษฐกิจชุมชน มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเพิ่มช่องทางให้ผู้บริโภคเข้าถึงสินค้าเกษตร มีความยั่งยืนจากความสัมพันธ์ระหว่างอุปสงค์และอุปทาน

3.โครงการปรับโครงสร้างพื้นฐานการผลิตด้านการเกษตรเพื่อเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน (งบประมาณ 118,341,500 บาท) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรผู้ว่างงานจากผลกระทบการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ลดต้นทุนจากการทำเกษตรแบบผสมผสาน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง , เพื่อสร้างเกษตรกรต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการอาชีพเกษตรกรรมในระดับครัวเรือน และขยายผลสู่ชุมชน ทั้งนี้เพื่อพัฒนากำลังคน พัฒนาทักษะใหม่ และการลดความยากจนแบบมีเป้าหมายชัดเจน

“โครงการบ้านพอเพียงเลี้ยงชีวิตสู้โควิด-19” การพัฒนาทักษะอาชีพปลูกสมุนไพรในชุมชนพอเพียงเลี้ยงชีวิตสู้โควิด-19

“โครงการบ้านพอเพียงเลี้ยงชีวิตสู้โควิด-19” โดยถ่ายทอดความรู้การปลูกพืชผักและสมุนไพรพร้อมจัดทำจุดเรียนรู้ต้นแบบ “การปลูกพืชผักและสมุนไพรในครัวเรือน” โดยมีอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ทำหน้าที่ประสานงานและถ่ายทอดความรู้ในการปลูกพืชผักและสมุนไพรในครัวเรือนกับเกษตรกรในหมู่บ้านหวังปั้นเกษตรกรต้นแบบในระดับชุมชน จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

(COVID-19) และสำหรับวิกฤตในครั้งนี้พบปัญหาการกระจายสินค้าและความมั่นคงทางอาหารเพื่อการบริโภคในระดับครัวเรือน ทำให้เกิดการกักตุนสินค้าเพื่อการบริโภคอุปโภคตามมาเป็นปัญหาต่อเนื่อง กรมส่งเสริมการเกษตร ได้น้อมนำ“หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร มีแหล่งอาหารภายในชุมชน มีความมั่นคงทางอาหาร เพื่อเป็นการสร้างรากฐานภาคเกษตรให้เข้มแข็งและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงได้จัดทำ“โครงการบ้านพอเพียงเลี้ยงชีวิตสู้โควิด-19”

โครงการบ้านพอเพียงเลี้ยงชีวิตสู้โควิด-19 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรและผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) มีพืชอาหารและพืชสมุนไพรสำหรับการบริโภคภายในชุมชน ดำเนินการผลิตต้นพันธุ์พืชผักสมุนไพร รวมทั้งสิ้น 3,634,464 ต้น และเพื่อถ่ายทอดความรู้การปลูกพืชผักและสมุนไพรให้กับเกษตรกรและผู้สนใจ ต้นพันธุ์พืชผักและสมุนไพร จำนวน 7 ชนิด รวมทั้งสิ้น 3,634,464 ต้น แบ่งเป็นพืชผักและสมุนไพรหลัก จำนวน 4 ชนิด รวม 2,271,540 ต้น ได้แก่ ฟัก ทลายโจร มะละกอ พริก และมะเขือ และพืชผักและสมุนไพรเสริม จำนวน 3 ชนิด รวม 1,362,924 ต้น ได้แก่ มะรุม ผักหวานบ้าน และแคบ้าน

โดยมอบหมายให้ศูนย์ปฏิบัติการของกรมส่งเสริมการเกษตร จำนวน 34 หน่วยงาน ได้แก่ ศูนย์ขยายพันธุ์พืช จำนวน 10 ศูนย์ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จำนวน 18 ศูนย์ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร (เกษตรที่สูง) จำนวน 6 ศูนย์ จัดส่งต้นพันธุ์ที่พร้อมปลูกให้กับสำนักงานเกษตรอำเภอ จำนวน 882 อำเภอ โดยสำนักงานเกษตรอำเภอเป็นผู้กำหนดสถานที่รับพันธุ์พืช จำนวน 1 จุด/อำเภอ หลังจากนั้นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านจะคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติและความพร้อมในการเข้าร่วมโครงการฯ รวมทั้งสิ้น 225,390 ครัวเรือน โดยสำนักงานเกษตรอำเภอ จะส่งมอบต้นพันธุ์พืชที่พร้อมปลูกให้กับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เพื่อแจกจ่ายและกระจายต้นพันธุ์พืชผักสมุนไพรสนับสนุนให้กับเกษตรกร และผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว เริ่มภายในเดือนมิถุนายน 2563 พร้อมจัดทำจุดเรียนรู้การปลูกพืชผักและสมุนไพรในครัวเรือน เพื่อเป็นต้นแบบบริเวณสำนักงานเกษตรอำเภอหรือสถานที่ที่มีความเหมาะสม อำเภอละ 1 จุด ซึ่งสามารถพัฒนาให้เป็น “ศูนย์พันธุ์พืชชุมชน” ได้ในอนาคตเพื่อใช้เป็นต้นแบบในการศึกษาเรียนรู้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ต่อไป

ภาพที่ 1 การพัฒนาทักษะอาชีพปลูกสมุนไพรในชุมชนพอเพียงเลี้ยงชีวิตสู้โควิด-19

“โครงการตู้เย็นข้างบ้าน” บ้านพอเพียงเลี้ยงชีวิตสู้โควิด-19

สำหรับโครงการ “ตู้เย็นข้างบ้าน” เชิญชวนคนไทยปลูกผักเพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างบริษัท อีสท์ เวสท์ ซีด จำกัด หรือที่เรารู้จักกันในนามเมล็ดพันธุ์ตราแดง และกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งได้ทำ MOU กันเพื่อสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผักสวนครัวให้แก่เกษตรกรและผู้ได้รับผลกระทบ COVID-19 และร่วมกันสนับสนุนองค์ความรู้ด้านการปลูกพืชผักสวนครัว และพัฒนาหลักสูตรเรียนรู้การปลูกพืชผักผ่านเครือข่าย Yong Smart Farmer และ โรงเรียนยุวเกษตรกร ระหว่างเก็บตัวจากการระบาดของโรค COVID-19 โดยมีคุณวิชัย เหล่าเจริญพรกุล ผู้จัดการทั่วไปบริษัท อีสท์ เวสท์ ซีด จำกัด และ คุณเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร ให้เกียรติร่วมในพิธีลงนาม ณ บริษัท อีสท์ เวสท์ ซีด จำกัด (สำนักงานใหญ่) อ.ไทรน้อย จ.นนทบุรี

สำหรับรายละเอียดของโครงการดังกล่าว ทางอีสท์ เวสท์ ซีด จะแจกฟรีเมล็ดพันธุ์ผักสวนครัวแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป 1 ชุด ประกอบด้วยเมล็ดพันธุ์ ผักบุ้ง แดงกวา โหระพา พริกชี้หนู มะเขือพวง เป็นต้น แจกจ่ายให้แก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไปที่สนใจทำการเกษตรในการปลูกพืชผักสวนครัว และได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 เป้าหมาย 10,000 ราย ซึ่งเป็นการช่วยเหลือบรรเทาผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว ให้มีพืชผักอาหารสำหรับบริโภค สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง โดยผู้ที่ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการ ยังสามารถศึกษาเรียนรู้องค์ความรู้และข้อมูลทางด้านการเกษตร เช่น เรื่องการดำรงชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง การปลูก การดูแลรักษา การผลิตและขยายพันธุ์พืชผักตามชนิดพืชในโครงการ ผ่านทางเว็บไซต์หรือช่องทางการสื่อสารของกรมส่งเสริมการเกษตร ในขณะที่ทางบริษัท อีสท์ เวสท์ ซีด ก็มีเจ้าหน้าที่ภาคสนามที่พร้อมให้ความรู้ให้คำแนะนำทั้งในด้านการผลิต และการตลาด ครอบคลุมตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ กับเกษตรกรที่ต้องการต่อยอดเป็นอาชีพ และนอกจากโครงการนี้แล้ว ทางอีสท์ เวสท์ ซีด เอง ก็ยังมีโครงการ “ผักโรงเรียน” ที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องอยู่แล้ว โดยสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ และองค์ความรู้ด้านการปลูกผักให้กับโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนนำผลผลิตที่ได้มาทำเป็นอาหารกลางวันและยังเป็นการเสริมสร้างอาชีพให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ โรงเรียนยุวเกษตรกร ของกรมส่งเสริมการเกษตรอีกด้วย จึงนับว่าเป็นการร่วมมือที่ดีในการที่จะพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะวิชาการด้านการเกษตร เพื่อถ่ายทอดให้แก่กำลังคนภาคการเกษตร เกษตรกรรุ่นใหม่ Young Smart Farmer และ Smart Farmer องค์กรเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ระหว่างหน่วยงานของรัฐ และภาคเอกชน โดยไม่ได้ใช้งบประมาณแผ่นดินแม้แต่บาทเดียว

ซึ่งนอกร่วมมือกับภาคเอกชนในการดำเนิน “โครงการตู้เย็นข้างบ้าน” แล้ว ที่ผ่านมาทางกระทรวงเกษตรฯ โดยกรมส่งเสริมการเกษตรก็ยังได้จัดทำ “โครงการบ้านพอเพียงเลี้ยงชีวิต สู้โควิด-19” เป็นมาตรการเสริมในการบรรเทาผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อยู่ก่อนแล้ว เพื่อให้เกษตรกรและผู้ได้รับผลกระทบมีพืชอาหารบริโภคสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง ช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน สร้างความมั่นคงทางอาหาร เพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรและชุมชน ตลอดจนการแก้ปัญหาการขาดแคลนพันธุ์พืชพันธุ์ดีในท้องถิ่น ด้วยการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินการตามระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ตามนโยบายของกระทรวงเกษตร นับว่าเป็นโครงการที่ดีและอาจจะพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสให้กับใครหลายๆ คน ที่อาจจะยึดอาชีพปลูกผักเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพ

หลักต่อไปในอนาคต ส่วนการดำเนินโครงการในระยะที่ 2 จะเริ่มเปิดให้ลงทะเบียนเมื่อไหร่ ให้รอติดตามข่าวสารจากกรมส่งเสริมการเกษตรได้เลย

โครงการเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนช่วยเหลือชุมชนในยามวิกฤติ โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ ‘พอช.’

ตลอดระยะเวลาเกือบๆ 3 เดือนที่ผ่านมา ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโควิด-19 ทั่วประเทศ ขบวนการองค์กรชุมชนเองมีหลายแห่งได้ร่วมกันสู้ภัยโควิด-19 รวมถึงเฝ้าระวัง และคิดค้นวิธีการที่หลากหลายในการช่วยเหลือแบ่งเบาวิกฤติที่เกิดขึ้น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ ‘พอช.’ ซึ่งมีภารกิจในการสนับสนุนให้ชุมชนและองค์กรชุมชนทั่วประเทศเกิดความเข้มแข็ง พึ่งพาตัวเองได้ จึงมีนโยบายและมาตรการต่างๆ ออกมาเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนช่วยเหลือชุมชนในยามวิกฤติ โดยนโยบายหรือมาตรการอะไรบ้างว่าชุมชนฉบับพิเศษนี้มีเรื่องมาแล้ว ดังนี้

โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนเมือง งบประมาณรวม 72 ล้านบาท เป้าหมายที่เครือข่ายชุมชนเมือง 317 เครือข่าย/เมือง รวมทั้งชุมชนเดี่ยวที่ยังไม่มีเครือข่าย เครือข่ายชุมชนริมคลอง เครือข่ายสลัมสี่ภาค และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตคนไร้บ้าน 5 ศูนย์ งบประมาณโครงการละ 30,000-300,000 บาท ขึ้นอยู่กับจำนวนชุมชนที่เข้าร่วมในแต่ละเครือข่าย เน้นให้เครือข่ายชุมชนทั้งที่การทำโครงการบ้านมั่นคงและชุมชนรายได้ไม่น้อยอื่นๆ ในเมืองให้มีเชื่อมโยงกัน สำรวจข้อมูล วางแผนการพัฒนา เช่น การทำครัวกลาง จัดข้าวสารอาหารแห้ง การปลูกผักสวนครัว การปรับ/พัฒนาทักษะอาชีพ การตั้ง/ฟื้นฟูกองทุนชุมชน การเชื่อมโยงสินค้าเมืองและชนบท ฯลฯ

โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนชนบท งบประมาณ 72 ล้านบาทพื้นที่เป้าหมาย 1,500 ตำบล เฉลี่ยตำบลละ 45,000 บาท โดยเน้นให้เครือข่ายสภาองค์กรชุมชน สวัสดิการชุมชน ที่ดินที่อยู่อาศัยชนบท ร่วมกับท้องที่ท้องถิ่น จัดทำข้อมูล แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตแผนพัฒนาที่อยู่อาศัย /ที่ดินทำกิน ขับเคลื่อนงานบางเรื่องร่วมกัน เช่น การสร้างความมั่นคงทางอาหาร แบ่งปันเมล็ดพันธุ์ ปลูกพืชผัก พัฒนาอาชีพให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ค่าตอบแทน/ค่าอาหารในการช่วยซ่อม/สร้างบ้านผู้ยากลำบาก การตั้ง/ฟื้นฟูกองทุนชุมชน เชื่อมโยงสินค้าเมืองชนบท

โครงการตลาดนัดออนไลน์ขายสินค้าชุมชน-แลกอาหารสู่พืชเศรษฐกิจ สู้โควิด-19

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) หรือ ‘พอช.’ เปิด ‘ตลาดนัดองค์กรชุมชน’ ขายสินค้าออนไลน์ช่วยพี่น้ององค์กรชุมชน ทั่วประเทศที่ได้รับผลกระทบพืชเศรษฐกิจ-ไวรัสโควิด-19 ขณะที่สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) หรือ พอช. ขยายความร่วมมือสร้าง ‘พลเมืองตื่นรู้’ รองรับการแก้ไขปัญหาระยะเร่งด่วน ระยะฟื้นฟู และระยะยาว จากสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโควิด-19 ทั่วประเทศไทย แม้ว่าสถานการณ์ในขณะนี้ดีขึ้น ผู้ติดเชื้อรายใหม่มีแนวโน้มลดจำนวนลง แต่ผลกระทบจากมาตรการปิดเมืองปิดร้านค้า และสถานบริการต่างๆ ทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวม โดยเฉพาะประชาชนที่มีรายได้น้อยที่ต้องขาดงาน ขาดรายได้ หรือมีรายได้น้อยลง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) หรือ

‘พอช.’ ซึ่งมีการกิจในการสนับสนุนให้ชุมชนและองค์กรชุมชนทั่วประเทศเกิดความเข้มแข็ง พึ่งพาตัวเองได้ จึงมีนโยบายและมาตรการต่างๆ ออกมาเพื่อช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระของพี่น้ององค์กรชุมชนในยามวิกฤตนี้

เปิด ‘ตลาดนัดองค์กรชุมชน’ ขายสินค้าทางออนไลน์ผลกระทบจากไวรัสโควิด-19 ทำให้พี่น้ององค์กรชุมชนที่รวมกลุ่มกันผลิตสินค้าการเกษตรและสินค้าต่างๆ ขายสินค้าได้น้อยลง บางรายไม่สามารถส่งสินค้าไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศได้ เช่น กลุ่มวิสาหกิจผลิตมะม่วงมหาชนก อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ มีสมาชิก 40 ราย พื้นที่เพาะปลูกประมาณ 600 ไร่ มีผลผลิตประมาณปีละ 200-300 ตัน ทำรายได้ประมาณปีละ 4-5 ล้านบาท แต่ปีนี้ได้รับผลกระทบเนื่องจากบริษัทรับซื้อขาดแรงงาน เพราะแรงงานต่างด้าวได้เดินทางกลับประเทศจากมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของไวรัส นอกจากนี้ยังมีกลุ่มมะม่วงคุณภาพบ้านวังน้ำบ่อ อำเภอนิคมบ่งพร พิจิตรโลก ที่เคยส่งมะม่วงน้ำดอกไม้สีทองไปจำหน่ายในตลาดยุโรป แต่ขณะนี้ไม่สามารถขนส่งไปยุโรปได้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนฯ จึงสนับสนุนให้พี่น้ององค์กรชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศเข้ามาขายสินค้าทางออนไลน์ มีสินค้าจากเหนือจรดใต้ เช่น ปลาแห้ง ส้มไข่ปลาจากกลุ่มน้ำโขง จังหวัดบึงกาฬ กวยจั๊บสำเร็จรูปจาก จังหวัดอำนาจเจริญ มะม่วงสุกมหาชนกจาก จังหวัดกาฬสินธุ์ มะม่วงน้ำดอกไม้สีทองจาก จังหวัดพิจิตรโลก ข้าวสาร อาหารแห้ง จาก ตำบลหนองสาหร่าย จังหวัดกาญจนบุรี ปลาเค็มจากมหาวิทยาลัย บ้านนอก จังหวัดระยอง น้ำบูดูสายบุรี จังหวัดปัตตานี ผักและผลไม้ปลอดสารเคมีจากสหกรณ์การเกษตรอินทรีย์ปราจีนบุรี สินค้าชุมชนจาก อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรีและอื่นๆ อีกมากมาย ผู้ที่สนใจสามารถเข้าไปดูสินค้าได้ที่Facebook ตลาดนัดองค์กรชุมชน และสั่งซื้อสินค้าจากผู้ผลิตได้โดยตรง

บทสรุป ภาศึเครือข่ายกับโครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

จากหลายโครงการที่กล่าวมา จะเห็นว่ามีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาศึเครือข่ายต่างๆ ร่วมกันจัดทุกโครงการมีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยทำแผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชนผ่านการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ โดยการส่งเสริมตลาดสำหรับผลผลิต และผลิตภัณฑ์ของธุรกิจชุมชนที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวหรือภาคบริการอื่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน การจัดหาปัจจัยการผลิตและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งการสร้างการเข้าถึงช่องทางการตลาด พร้อมทั้งยกระดับมาตรฐานคุณภาพและมูลค่าเพิ่มของสินค้าและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและชุมชน เพื่อติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน การสรุปผลการดำเนินงาน รวมทั้งหาหรือแนวทางการขับเคลื่อนงานร่วมกันในระยะต่อไป จนกว่าสถานการณ์โควิด-19 จะคลี่คลาย

เอกสารอ้างอิง

บ้านพอเพียงเลี้ยงชีวิตสู้โควิด-19. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2563 เข้าถึงได้ที่

<https://siamrath.co.th/n/154618>

โครงการตุ๋นข้างบ้าน” บ้านพอเพียงเลี้ยงชีวิตสู้โควิด-19. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2563 เข้าถึงได้ที่ <https://www.naewna.com/local/492803>

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ ‘พอช.’.ข่าวชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน. ฉบับที่ 147
วันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2563 . เข้าถึงได้ที่

<https://web.codi.or.th/wp-content/uploads/2020/03/21.pdf>

สำนักปลัดกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. โครงการยกระดับเศรษฐกิจและ
สังคมรายตำบลแบบบูรณาการ. สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2563 เข้าถึงได้ที่

<https://plan.rmutr.ac.th/wp-content/uploads/2020/05/project.pdf>